

לחברות הערוכה: שגיא 054-888199

זמני ת"א:

פְּנִימַת הַשָּׁבֶת: 16:54

יְצִיאַת הַשָּׁבֶת: 17:54

ר"ת: 18:28

לקבלת העלון במייל -

שלחו הודעה ל:

sagif_@walla.co.il

בס"ד עלון מס' 332 3.2.2018 - יח' שבט תשע"ח

וְיִשְׁמַע יְתָרוֹ מִכֹּהֵן מִדִּין חֲתָן מֹשֶׁה אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ (יח,א)

פְּרָשַׁת - יִתְרוֹ

וְיִשְׁמַע יְתָרוֹ כֹּהֵן מִדִּין חֲתָן מֹשֶׁה אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ (יח,א)
פירש רש"י: "מה שמועה שמע ובא? - קריעת ים סוף ומלחמת עמלק."
ויש לתמוה, מאחר ובהמשך הפס' מבואר ברש"י שיתרו שמע גם על ירידת המן ועל באר מרים, מדוע בתחילת הפסוק רש"י נוקט ששמע רק "קריעת ים סוף ומלחמת עמלק"?
וביותר, הלא בפסוק מבואר שיתרו שמע "את כל אשר עשה אלהים למשה ולישראל",
ומדוע רש"י מפרט רק שנים מן הדברים? אמנם מלשון "וְיִשְׁמַע יְתָרוֹ" משמע שיתרו שמע
וידע מעצמו את אשר נעשה לישראל, שאילו רק שמע מאחרים היה צריך להיות כתוב
'ויוגד ליתרו' וכיו"ב. וכיצד שמע יתרו דברים שנעשו מרחק רב ממנו?
על כך משיב רש"י ששמע "קריעת ים סוף" שבה נבקעו כל המים שבעולם (רש"י יד, כא)
וא"כ יתרו ראה בביתו שנבקעו מימיו והבין מעצמו שהקב"ה עושה ניסים לישראל.
ו"מלחמת עמלק" שמשה העמיד בה את החמה (רש"י יז, יב) וממילא כל העולם - ויתרו
בתוכם - ראו שנעשה נס לישראל. וכיון שאת שני הניסים הללו ראה יתרו במו עיניו, לכן
בא להתגייר ולהצטרף לקהל ה', אך ודאי שגם את שאר הניסים שמע יתרו - מאחרים.
(הגרש"י בורשטיין, ר"י קרית מלך).

שְׁנָאִי בַּצַּע (יח,כא)

פעם אחת פגש הצדיק רבי צבי אריה מאליק משכיל אחד ששימש כמרצה ידוע באחת
האוניברסיטאות. שאל המשכיל את הרבי: חסידים רבים יש לך והם מפזרים ומעניקים
לך ממון רב, אף לי תלמידים רבים שומעי לקחי, אולם איש מהם לא מעלה בדעתו לתת
לי מאומה, מדוע?

ההבדל הוא גדול, השיב הרבי, אני מואס בכסף ושונא בצע, משום כך אני משריש בלב
חסידיי את שנאת הצע ואת המיאוס שבתאוות הכסף, לכן קל להם לחלק את כל כספם.
ואכן, את כל מה שהם מעניקים לי אני מחלק לצדקה לעניים ונצרכים.
ואילו אתה, 'אוהב כסף לא ישבע כסף'...

משום כך ערך זה נטבע היטב גם בלבות שומעי לקחך, משום כך קשה להם לתת לך
אף פרוטה אחת...

וַיֹּאמֶר יִתְרוֹ בְּרוּךְ ה' אֲשֶׁר הֲצִיל אֶתְכֶם מִיַּד מִצְרַיִם וּמִיַּד פְּרָעָה (יח,י)
מפסוק זה דרשו חז"ל במדרש: "מכאן שחביבין גרים לפני הקב"ה יותר מישראל!".
וצריך להבין היטב היכן דבר זה רמוז בפסוק? ברם, מובא בגמ' (חולין צא):
"חביבין ישראל לפני הקב"ה יותר ממלאכי השרת... שישראל מזכירין את השם אחר
שתי תיבות, שנאמר 'שמע ישראל ה' וגו'', ומלאכי השרת אין מזכירין את השם אלא
לאחר ג' תיבות, כדכתיב 'קדוש קדוש קדוש ה' צבאות'.
לפי זה, דברי המדרש פשוטים בתכלית: הואיל ומצינו כאן שיתרו, שהיה גר, הזכיר את
ה' לאחר תיבה אחת בלבד – בְּרוּךְ ה' – "מכאן שחביבין גרים לפני הקב"ה יותר מישראל"
שמזכירין את השם לאחר שתי תיבות... (רבי אברהם ברוידא)

פה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל (יט,ג)
יהודייה יראת ה' מצרפת, הגיעה לגיל 38 ועדיין נותרה רווקה. כבר שנים רבות שהיא
אינה מצליחה למצוא את השידוך המתאים עבורה, והיא הפכה לשבורה ורצוצה.
כשהגיעה לביקור אצל קרוביה שבעיר נתיבות, סיפרו לה אודות הגאון רבי יששכר
מאיר זצ"ל, ראש ישיבת הנגב, ויעצו שתלך להתברך מפיו. האישה, שלא ידעה כלל
לדבר בלשון הקודש, הגיעה למעונו של הרב, ופרצה בבכי קורע לב. לאחר שנרגעה,
סיפרה בכאב, בשפתה, אודות סבלה הנורא, וזעקה "חברותי כבר עומדות להשיא את
ילדיהם, ולי אין אפילו בעל... אני מאוד רוצה להקים משפחה ולגדל את ילדי לתורה;
למה אגרע מקיום מצוות הבורא?!...". אחת מבנות הבית ששלטה בצרפתית, תרגמה את
דבריה לפני הגאון רבי יששכר. הרב שכאב את כאבה של האישה, הציע שתאמר מידי
יום, למשך שלושים יום ברציפות, ארבעה פרקי תהילים: פרק ח', פרק י"ג, פרק כ"ב,
ופרק נ'. דברי הגאון תורגמו לאשה, והיא יצאה מהבית, ובליבה תקווה שאולי סוף סוף
תיושע בזכות סגולת אמירת פרקי התהילים של הרב. בבוקרו של היום השלושים,
ניצבת האישה שוב בפתח ביתו של רבי יששכר מאיר. בני הבית הודיעו לה שהיום לא
שייך להיכנס אל הרב, משום שאינו חש בטוב. אבל היא מתעקשת להיכנס ולספר
דבר – מה לרב, "לאחר שישמע את הבשורה שבפי, אני בטוחה שירגיש טוב יותר",
אמרה. הניחו לה להיכנס, והיא מודיעה לרב בהתרגשות (תוך כדי שדבריה מתורגמים
בפני הרב): "עשיתי ככל אשר הורה לי הרב, ובסייעתא דשמיא, אתמול בלילה, בדיוק
בליל השלושים מתחילת עריכת הסגולה של הרב, התארסתי בשעה טובה ומוצלחת".
לא היה גבול לשמחתו של הגר"י מאיר. הבשורה הטובה אכן גרמה לו להרגיש טוב יותר,
והוא ביקש מבני הבית לשתות לחיים ולשיר לכבוד הכלה הצדקת, ולאחר מכן הרעיף
עליה מברכות פיו. אותה ארוסה עמדה לצאת מבית הרב, ולפתע, פונה אליה האישה
שתרגמה את דבריה, ושאלה אותה: "תאמרי לי בבקשה, האם אמרת את פרקי התהילים
מידי יום כפי שאמר לך הרב?", "בוודאי", השיבה. ה'מתרגמת' הוסיפה להתעניין:
"תסלחי לי על השאלה; האם את יודעת לקרוא בלשון הקודש?". "לא – השיבה – איני
יודעת לקרוא". וכאן תמהה האישה: "אם כן כיצד קראת את פרקי התהילים?!" "עשיתי
בדיוק כפי שאמר לי הרב – סיפרה הארוסה – הגעתי הביתה, לקחתי את ספר התהילים,
חיבקתי אותו בזרועותי, והתחננתי: אנא, רבונו של עולם, פרק ח', פרק י"ג, פרק כ"ב,
פרק נ'... וסיימתי בתפילה נרגשת לבורא, במילים משלי, שירחם עלי ויזכה אותי להקים
משפחה משלי. וכך המשכתי לעשות במשך כל שלושים הימים..."
פלאי פלאים. האשה התמימה זו עקת מתוך שברון ליבה: פרק ח', פרק י"ג, פרק כ"ב, פרק
נ'; ובשמים מצרפים את כל מילות הפרקים, והן מגיעות עד לכסא הכבוד.
הבה נלמד מכאן, עד היכן מגיעה אמונתה הפשוטה של יהודיה תמימה, ומה כוחה של
הפנייה אל בוראנו, הקרוב לכל קוראיו, בכל שפה ובכל נוסח של תחינה, אך בתנאי
שיקראו אליו באמת; "כי בוראינו אשר הוא בוחן ליבות, אינו שואל כי אם לב האדם
אשר יהיה תמים עמו, וגם אם אינו יודע לדבר כעניין, מעלה עליו כאילו אומר יפה...
והקב"ה שמח עליו שמחה גדולה, ואומר, כמה הוא מזמר לפני לפי דעתו..." (ופריו מתוק).

וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כִּהְיוּ מְדִינַת מֹשֶׁה אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ (יח,א)
 מה שמע יתרו? אוכור רש"י "מה שמועה שמע ובא? קריעת ים סוף ומלחמת עמלק".
 נשאלת כאן שאלה: איזה נס היה גדול יותר, קריעת ים סוף או מלחמת עמלק?
 בוודאי, אין ספק שקריעת ים סוף. כי קריעת ים סוף היה נס נגד הטבע לחלוטין, הים
 נבקע לשתיים עשרה חלקים, ועשרה ניסים נעשו ה' על הים, כל מימות שבעולם נבקעו.
 נס חוץ לדרך הטבע! אבל במלחמת עמלק, נכון שהיו ניסים – "והיה כאשר ירים משה ידו
 וגבר ישראל וכאשר יניח וגבר עמלק", בסדר, אבל עם הכל המלחמה התנהלה בדרך הטבע.
 נלחמו כמו בכל מלחמה, וניצחו. כמו כן העמלקים הצליחו גם הם להרוג מעם ישראל:
 "ויזנב בך את כל הנחשלים אחריך". נשאלת אם כן השאלה, אם יתרו שמע על קריעת ים
 סוף, מה צורך יש בתוספת של מלחמת עמלק? הרי היה לו כבר את הנס הגדול ובכלל
 מאתיים מנה, ומדוע חז"ל אומרים ששמע "קריעת ים סוף ומלחמת עמלק".
 ביאר רבי אליהו לופיאן זצ"ל, פלאי פלאים: חז"ל באים לגלות את צורת השמיעה שלו, לא רק
 את מה ששמע אלא איך הוא שמע. יתרו לא שמע על שני ניסים בנפרד, אלא שמע את
 קריעת ים סוף ומלחמת עמלק גם יחד. הוא התבונן במה שמתרחש בעולם. כאשר היה
 קריעת ים סוף התעוררה סערה בראשי אומות העולם "שמעו עמים ירגזון חיל אחז יושבי
 פלשת" והנה לאחר מכן, עמלק הגיע להילחם עם ישראל "ויבא עמלק וילחם עם ישראל
 ברפידים", איך יכול להיות כזה דבר, אחרי שכל העולם מודעו מקריעת ים סוף, עמלק
 מעז פניו ככלב ולא אכפת לו שום דבר, ובא להילחם עם ישראל! ככה? קריעת ים סוף –
 ומלחמת עמלק, עד כדי כך?! שמע יתרו: איך לא שומעים!... איך נראים אנשים שלא
 שומעים! הגוי הזה יכול לשמוע "קריעת ים סוף" ולבוא אחר כך ל"מלחמת עמלק" להילחם
 עם ישראל. אם כך נראה גוי – חייבים להתגייר, אני חייב להיות יהודי! "שמע ובא".

וַיֵּרֶד ה' עַל הַר סִינַי (יט,כ)

אמרו חז"ל (סוטה ה') שה' בחר בהר סיני על פני כל ההרים, מפני שהיה הנמוך והשפל
 שבהם. מעלת ענוותנותו עמדה לו שיזכה להיות ההר אשר עליו ניתנה התורה. ברם, אם כן,
 מפני מה לא בחר הקב"ה לתת את התורה במקום מישור או בתוך עמק. אלא מכאן שאין
 ענוה אמיתית נחשבת אלא לאדם רם המעלה המגלה שפלות וענוה. להיות ללא כל מעלה
 ויחד עם זאת להיות שפל ולא להתגאות, אין בכך כל רבותא. להיות הר, ועם כל זאת
 להישאר שפל וענוותן כמו בקעה או מישור, זוהי ענוה אמיתית. (הרה"ק מקוצק זצוק"ל)

לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלָאכָה אֲתָהּ וּבִנְךָ וּבִתְךָ עִבְדֶּךָ עַבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ וּבְהֵמְתְּךָ וּגְרֶךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֶיךָ (כ,ט)
 ויש לשאול: מדוע הגר מוזכר אחרי הבהמה? מסביר הרב דן מוזכר שליט"א: הקדמה:
 מובא במדרש: מעשה ביהודי שמכר את פרתו לגוי ובהגיע יום שבת רבצה הפרה ולא קמה
 לעבודה, ניסה הגוי להכותה והיא רובצת, הלך הגוי ליהודי וביקש לבטל את המקח, מה
 עשה היהודי? הלך ולחש באוזנה של הפרה והיא קמה ועבדה... שאל אותו הגוי 'מה לחשת
 לה?' אמר לו היהודי אמרתי לה 'עד היום את היית ברשותי ולכן מוטלת עלי החובה שלא
 לעבוד בך בשבת, אבל כעת את ברשות הגוי ומותר לך לעבוד בשבת'. עשה אותו גוי קל
 וחומר לעצמו: 'ומה פרה זו שאין בה דעת ובכל זאת היא מכירה את בוראה ומבינה שאסור
 לה לעבוד בשבת, אני שיש בי דעת איני מכיר את בוראי? הלך והתגייר ונעשה תנא וקראו
 לו רבי יוחנן בן תורתא כלומר 'בן הפרה' כי היא גרמה לו להתגייר. לפי זה רומזת התורה לכך
 בהקדימה את הבהמה לגר, כי על ידי שהיהודי ישבית את בהמתו בשבת עתיד אותו גוי
 להתגייר.

לֹא תִרְצַח (כ,יב)

אמר הרב הקדוש מוהר"ר מענדל מרימנוב זי"ע, שבכלל "לא תרצח" נכלל מי שמדבר דברים
 בטלים. וההסבר הוא, כפי המקובל על הפסוק "נַפְשֵׁי יִצְאָה בְּדַבְרֹו" (שה"ש הו) שיש קצבה
 קבועה לכל אדם כמה מילים ידבר במשך ימי חייו, והמרבה לדבר דברים בטלים שאין בהם
 מצוה, יוצא שהוא ממעט את חייו ח"ו והרי זה בגדר "לא תרצח".

ממתק לשבת – הרב נחמיה וילהלם שליט"א

אב ובנו הגיעו פעם לרב וביקשו את עזרתו להכריע בוויכוח קשה שיש ביניהם, יש להם מעיל אחד בבית, החורף הקשה בפתח וכל אחד טוען שהמעיל צריך להגיע דווקא אליו, האבא טוען שהוא חולה ואם לא יהיה לו מעיל הוא לא יוכל לצאת מהבית ויאלץ לבלות חודשים סגור בבית, לעומתו טוען הבן שהוא זה שעובד ומפרנס גם את האבא ואם הוא יצא בלי המעיל הוא יהיה חולה, לא יוכל לעבוד ולשניהם לא יהיה מה לאכול.

הרב שמע את הטענות, אמר שקשה לו לענות והפנה אותם לבית הדין, אך הציע להם שיבואו בגישה שונה, שכל אחד מהם יסביר לדיינים למה לדעתו השני צריך לקבל את המעיל, הגיעו האב ובנו לדיינים, האב אמר אני כבר זקן ולא ייקרה כלום אם אשאר בבית, הבן שלי מפרנס אותנו הוא חייב את המעיל, הבן טען אני עוד צעיר ויש לי כוח אסתדר גם בלי המעיל, האבא חייב לצאת מהבית מפעם לפעם, שייקח הוא את המעיל. הדיינים שמעו וביקשו שיבואו בעוד שעה לקבל את הפסיקה, לאחר כשעה חזרו האב ובנו לבית הדין וראו שתלוי שם מעיל חדש ויפה, הדיינים הגישו להם את המעיל ואמרו להם ראינו שיש ביניכם כזו אהבה, החלטנו לקנות לכם עוד מעיל וכך פתרנו את הבעיה.

בסוף פרשת יתרו מזהירה התורה את הכהנים שלא יעלו על המזבח עם מדרגות רק על ידי הכבש שהיה מעין עליה משופעת למזבח "ולא תעלה במעלות על מזבחי אשר לא תגלה ערוותך עליו" מכיוון שכשאדם עולה במדרגות הוא מרחיב את פסיעותיו, וזה לא מכובד כלפי אבני המזבח. אומר רש"י שמכאן למדים קל וחומר, אם לאבנים שאין בהם דעת צריך אדם להיזהר לא לבזות אותן כל שכן כשמדובר על חברך שהוא בדמות יוצרך, שצריכים לנהוג בו כבוד ולא לבזותו חלילה. השאלה היא למה אנחנו צריכים ללמוד מכאן שאסור לבזות את חברינו, הרי זה דבר מובן מאליו וגם כבר צוינו על כך במצוות "ואהבת לרעך כמוך"? אלא שמכאן אנחנו למדים שאיסור הפגיעה בחבר היא גם כאשר הוא לא מרגיש את הפגיעה כמו באבנים שאינם מרגישות את חוסר הכבוד, וכן גם אם אין לי שום כוונת פגיעה, כמו הכהן שעולה על המזבח ואינו מתכוון לפגוע או לזלזל, אם ההנהגה יכולה להתפרש כפגיעה עלי להימנע ממנה. כשרש"י לומד את לימודו על שמירת כבוד חברי הוא מוסיף את המילים "שהוא בדמות יוצרך" מכיוון שהאדם נברא בצלם אלוקים הרי שפגיעה בחבר היא כפגיעה בקב"ה. ואם כך זה בצד השלילי בטח שכך זה בצד החיובי שכאשר אנחנו מכבדים את החבר אנו מכבדים בזאת את הקב"ה ומראים את אהבתנו אליו. ובזכות החיזוק באהבת ישראל וההשתדלות לראות את הצד של החבר, לדבר בשבחו וטובתו ובטח שלא לפגוע בו, ידאג הקב"ה ויעשה שיהיה טוב לכולנו ויביא לנו גאולה שלימה בקרוב ממש, שבת שלום.

בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, לירון אמיר וענבל בני פנינה, הילה בת אסתר, גיא בן חוה, חמוטל בת ויקטוריה, אפרת בת מוזל, נועה בת יעל, קרן בת רחל.
לזרע בר קיימא: מוריה בת אורנה.
הצלחה ופרנסה טובה: לשגיא בן מרים, מורן בת רותי, אלכסי בן אירנה, לירון בן פנינה, קורל בת סיגל.

לרפואה שלמה: ציפורה בת מורוור, לציפורה בת מרים, אורלי בת מלכה, אייל בן שרה, שי בן רחל, יחזקאל בן אידה, רבקה בת מסעודה, אלכס בן רימה, יצחק יעקב בן יפה, אילן בן מסעודה, יוסי בן ציפורה, יוסף בן ציפורה, עזיזה בת שוליקה, שולה בת עזיזה.

לעילוי נשמת: אהרון רפאל בן רבקה ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל, רחמים בן מורוור ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, ישראל בן חנה ז"ל, דבורה בת מרים ז"ל, ארז בן חיה ז"ל, יוסף מיכאלשוילי בן רפאל ז"ל, חנה בת שמחה ז"ל, דוד אמנו בן מוזהר ז"ל, משה בן שושנה ז"ל, שרה רוסיקו מנשרוב בת תמרה ז"ל, זקלין לוי בת מסעודה ז"ל, יוסף בעדאש בן נוארה ז"ל, ירושה בת רות ז"ל, זהרה ואסתר ושמחה ומכלוף בר חנינה למשפחת בן שבת ז"ל, אברהם בן חנה וזבולון הכהן ז"ל.